

Анотації

Антонишин А. П. Аграрные преобразования на Подолье в период гетманства П. Скоропадского (апрель — ноябрь 1918 года).

В статье поднимается вопрос аграрных отношений. Стремления гетмана П. Скоропадского создать класс сильных селян-хозяев и создать систему государственного регулирования распределения земельной собственности не были осуществлены. Нерешение земельного вопроса в 1918 г. стало одной из главных причин падения Украинской Державы.

Antonishin A. P. The agrarian innovations on Podol during the rule of Hetman P. Skoropadsky (April — November, 1918).

The article is devoted to the question of agrarian reforms. Hetman P. Skoropadsky's intentions to create a class of strong peasants-landlords and a system of state control over land property distribution were not implemented. The failure in solving the land question in 1918 turned out to be one of the major reasons of Ukrainian State's decline.

О. П. Безносюк

ДІЯЛЬНІСТЬ ВІНИЩУВАЛЬНИХ БАТАЛЬОНІВ НА ТЕРЕНАХ СТАНІСЛАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ В 1946 — 1948 РОКАХ

До однієї з актуальних тем історії належить висвітлення діяльності органів внутрішніх справ України. Серед праць радянських та вітчизняних дослідників слід відзначити наукові доробки М. М. Паніна, В. С. Біленка, П. П. Михайленка, Я. Ю. Кондратьєва та інших, в яких автори подають загальну картину діяльності органів внутрішніх справ України від часу виникнення і до сьогодення [1]. Окремі дослідники, зокрема, А. С. Чайківський, П. В. Добров, А. Є. Шевченко та інші, розглядають питання діяльності спеціальних воєнізованих формувань НКВС УРСР — винищувальних батальйонів — у роки Великої Вітчизняної війни на теренах східних, центральних та південних регіонів України [2]. Щодо західних областей, то їх діяльність фрагментарно згадується в окремих працях І. Г. Біласа, В. І. Сергійчука, І. О. Андрухів, А. Й. Француза та ін. [3]. Водночас не знайшли достатнього відображення у діяльності ОВС такі аспекти, як участь винищувальних бата-

льйонів у забезпеченні діяльності органів радянської влади та ліквідації збройних формувань ОУН — УПА у другій половині 40-х років на теренах Станіславської (з 1962 р. — Івано-Франківська) області, що і стало предметом розгляду нашої статті.

Актуальність дослідження полягає у висвітленні діяльності винищувальних батальйонів як структурних підрозділів НКВС-МВС-МДБ на теренах Станіславської області та їх роль у боротьбі зі збройними формуваннями ОУН — УПА.

Формування винищувальних батальйонів на Станіславщині розпочалося з квітня 1944 р., коли область частково була звільнена від нацистських окупантів. Труднощі з їх формуванням були зумовлені діяльністю збройних відділів ОУН та УПА, погрози й терористичні акти яких стримували бажаючих вступати до винищувальних батальйонів. Значно прискорився цей процес із червня 1945 р., що було пов'язано як із закінченням війни, так і початком вимушеної реорганізації УПА, командування якої робило ставку на невеликі мобільні загони, що значно полегшувало їх маневреність, нанесення раптових ударів по населених пунктах, військових гарнізонах та державних установах. Частину повстанців та членів ОУН, які ще не потрапили в поле зору радянських спецорганів, за наказом командування було легалізовано, скориставшись зверненнями уряду УРСР та НКВС. Чимало з них отримало завдання влаштуватися на роботу в місцеві органи влади, установи, а також винищувальні батальйони для ведення агентурно-розвідувальної роботи. Наслідки такої діяльності особливо почали проявлятися в березні — квітні 1946 р., коли зростає кількість фактів “зради” винищувальних батальйонів при нападі на населені пункти відділів УПА. Як відзначав з цього приводу у доповідній записці начальник УНКВС у Станіславській області полковник Неізмайлов, “упродовж березня цього року на території районів Станіславської області відмічено ряд випадків зради з боку бійців і цілих груп винищувальних батальйонів, які здійснюють терористичні акти по відношенню до радянського активу, забирають зброю і йдуть у банду” [4]. Зокрема, 6 березня 1946 р. у с. Рибне Кутського р-ну боєць винищувального батальйону Вознюк М. “убив дільничного уповноваженого і командира винищувального батальйону”, забрав зброю і “пішов у банду”.

28 березня в с. Молодьків Солотвинського р-ну “4 зрадники

з числа бійців винищувального батальйону убили двох дільничних уповноважених, командира винищувального батальйону” і, розігнавши решту бійців та “забравши два кулемети, 4 автомати, 31 гвинтівку”, теж подалися до лісу [5].

Оскільки кількість таких фактів зростала, то у квітні за наказом МВС в область прибула спеціальна комісія для перевірки стану організаційно-оперативної роботи з особовим складом винищувальних батальйонів у районах області. Як відзначалося в директиві МВС із цього приводу, перевіркою було встановлено, що виховна робота “в край запущеному стані, і їй не приділяється достатньої уваги, незважаючи на ту роль, яку повинні відігравати винищувальні батальйони в справі боротьби з бандитизмом і ОУНівським підпіллям”, унаслідок чого “різко збільшилася кількість випадків роззброєння бандитами винищувальних батальйонів, які в більшості випадків навіть не чинили їм опору”. Особливо це стосувалося таких районів, як Рогатинського, де “було роззброєно 6 винищувальних батальйонів і забрано бандитами 109 одиниць зброї”, Жовтневого, де “бандити роззброїли 4 батальйони й забрали 100 одиниць зброї” та Бурштинського, де було роззброєно 4 винищувальних батальйони. Крім того, мали місце факти роззброєння у Солотинському, Галицькому, Тлумацькому, Букачівському та інших районах. Усього в січні — квітні 1946 р. було зафіксовано 22 випадки роззброєння винищувальних батальйонів, із яких 16 — у березні та квітні [6].

Так, у с. Фрага Рогатинського району вночі 17 квітня “до приміщення винищувального батальйону увірвалася бандгрупа чисельністю до 10 бандитів”, які забрали 24 гвинтівки, один автомат та 110 патронів. Із Фраги “бандити” прийшли в сусіднє с. Підбір’я, де теж забрали з приміщення винищувального батальйону 16 гвинтівок і один автомат. Тієї ж ночі були роззброєні винищувальні групи і в селах Виспа та Любша. Таким чином, арсенал повстанців за одну ніч поповнився майже на сто одиниць зброї. Слідством було встановлено, що “нападам сприяла відкрита зрада з боку бійців винищувальних батальйонів, які мали зв’язок з бандитами” [7].

З метою запобігання перетворенню винищувальних батальйонів у “джерело поповнення зброї” для боївок ОУН — УПА постановою від 18 квітня ЦК КП(б)У вимагалось від МВС та

обласних управлінь провести впродовж 20 — 30 квітня “ретьельне очищення особового складу винищувальних батальйонів” від “зрадників” і “бандпособників”. За десять днів в області було звільнено з винищувальних батальйонів 2000 чол. як “політично неблагонадійного і зрадницького елементу” [8]. Однак, незважаючи на таке масове “очищення”, випадки роззброєнь винищувальних батальйонів продовжували мати місце і в наступні місяці. Зокрема, у ніч із 10 на 11 травня були роззброєні винищувальні батальйони у чотирьох селах Більшівцівського р-ну, в яких було забрано 45 гвинтівок і три автомати. Під час нападу “бійці винищувальних батальйонів ніякого опору бандитам не чинили” [9]. Аналогічні випадки були і в інших районах.

Оскільки випадки роззброєнь мали місце не лише у Станіславській, а й інших західних областях, то МВС УРСР видало 28 травня 1946 р. директиву, якою вимагало провести їх докорінну реорганізацію. Зокрема, у селах, де особовий склад винищувальних батальйонів налічував менше 15 чоловік, а їх боездатність та відданість радянській владі викликали сумніви у начальників райвідділів МВС і перших секретарів РК КП(б)У, пропонувалося такі відділи розформувати. А в селах, де вони, навпаки, мали довіру у названих начальників, особовий склад наказувалося збільшувати до 25 чол. [10].

Як відзначав у звіті на ім'я М. Хрущова перший секретар Станіславського обкому партії М. Слонь, партійні організації та органи МВС провели в плані виконання постанови ЦК та директиви МВС відповідну роботу. Зокрема, було розформовано як “ненадійні” 137 винищувальних батальйонів та звільнено 4229 бійців, із них 57 — арештовано як “зрадників” і “бандпособників”. А за наказом міністра МВС було розформовано ще 117 винищувальних батальйонів, чисельністю 1000 чол. як “малочисельні і недостатньо боездатні”, що, на думку М. Слоня, було помилкою з боку міністра [11].

У питанні посилення боездатності винищувальних батальйонів бюро Станіславського ОК КП(б)У постановою від 30 червня 1946 р. зобов'язало начальника УМВС довести чисельність бійців винищувальних батальйонів до 7000 чол. А з метою “заохочення” особового складу до “сумлінного несення служби” бійців винищувальних батальйонів було звільнено від трудової

повинності (лісозаготівель, нарядів на збір молока, чергування в сільській Раді тощо), а також від обов'язкової трудової повинності на промислових підприємствах [12].

Крім того, за активну участь “у боротьбі з бандитами” (арешт, убивство) їх заохочували і матеріально, зокрема, нагороджували “цінними подарунками” — кирзовими чи хромовими чоботами, кількома метрами матерії, комплектом натільної білизни тощо [13]. Тому часто життя свого ж односельця з боївки УПА оцінювалося парюю кирзових чобіт чи кількома метрами матерії. Однак не всі бійці винищувальних батальйонів вірою і правдою служили радянській владі. Окремі з них співпрацювали з підпіллям, а деякі, усвідомивши, яку “юдину” роль їм відведено, згодом відмовлялися від служби у винищувальних батальйонах. Наприклад, так учинили бійці винищувального батальйону с. Нижній Струтин, коли під час бою з відділом УПА їм на допомогу не прийшов батальйон внутрішніх військ МВС з райцентру, начальник якого — лейтенант Галімов — просто не захотів ризикувати своїм життям. Як відзначав у рапорті начальник Рожнятівського райвідділу МВС, “на третій день бійці винищувального батальйону принесли зброю до райвідділу і відмовилися надалі нести службу” [14].

Недостатньо ефективна боротьба на теренах Станіславської області з ліквідації збройних формувань ОУН — УПА викликала незадоволення у Москві й Києві. Тому на пленумі ЦК КП(б)У, який відбувся 4 жовтня 1946 р., діяльність обласного керівництва було розкритиковано і відзначено, що більшість прийнятих рішень та затверджених заходів боротьби з ОУН — УПА так і “залишилися на папері”, внаслідок чого “територія Станіславської області в останній час стала місцем, куди бандити збираються для того, щоб відпочити і перегрупувати свої сили. Тільки цим можна пояснити той факт, що кількість бандироявів в області з кожним місяцем зростає” [15].

До кінця 1946 р. було завершено “очищення” рядів винищувальних батальйонів та проведено відповідну роботу з покращення їх боєздатності. Однак чисельний склад так і не було доведено до семи тисяч. Зокрема, заново було створено лише 56 винищувальних батальйонів у складі 802 бійців, і станом на 1 січня 1947 р. в області налічувалося 278 винищувальних батальйонів чисельністю 5590 бійців, які мали на озброєнні

130 ручних кулеметів, 526 автоматів, 3939 гвинтівок, 49 пістолетів, 541 гранату і 220540 патронів [16].

Оскільки органи МВС не справилися із завданням “остаточної ліквідації” збройного підпілля, рішенням партії й уряду з 21 січня 1947 р. ця проблема перейшла у відання МДБ УРСР. Відповідно районним відділам та обласним управлінням МДБ було передано “увесь особовий склад відділів боротьби з бандитизмом, їх автотранспорт, майно, резиденти, агенти й інформатори, агентурні напрацювання, арештовані учасники націоналістичного підпілля і його озброєних банд”, а також і особовий склад винищувальних батальйонів [17].

У лютому 1947 р. МДБ УРСР ухвалило “Заходи з остаточної ліквідації оунівського бандитизму в західних областях України в зимово-весняний період 1947 року”, для виконання яких у західні області було направлено 1094 досвідчених оперативних працівників із різних регіонів СРСР, у тому числі 183 у Станіславську область. Серед заходів слід відзначити створення спеціальних оперативно-чекістських груп для ліквідації членів Крайового, а також Коломийського, Калуського і Станіславського окружних та 18 районних провідів. Упродовж 10 — 20 березня планувалося в найбільш “бандитських” Коломийському, Кутському, Надвірнянському, Солотвинському, Болехівському, Вигодському та Яблунівському районах провести “великі чекістсько-військові операції із залученням достатньої кількості військ і оперативних працівників”. На “остаточну ліквідацію” збройного підпілля відводилося два місяці [18].

Однак від того, що замість МВС “відповідальним” за ліквідацію збройного підпілля ОУН — УПА стало МДБ, мало що змінилось. За словами прокурора області, в січні — березні 1947 р., “українсько-німецькі націоналісти продовжували вести боротьбу проти радянської влади” і “немало вбивають нашого партійно-радянського активу” [19]. Зокрема, в січні було зафіксовано 22 випадки “бандпроявів”, у лютому — 14, березні — 31, а за 12 днів квітня — 9. Втрати радянської сторони складали 132 особи, з них: 26 радянсько-партійних працівників, 61 особа з числа сільського активу, 5 працівників РВ МВС, 7 дільничних міліціонерів, 5 військовослужбовців, 6 осіб із рядового складу внутрішніх військ МДБ, 9 бійців винищувальних батальйонів. Крім того, 37 осіб отримали поранення [20].

Як відзначалось у звіті 2-го відділу УМДБ, у відповідь на “бандпрояви” та відповідно до проведення планових заходів із ліквідації залишків оунівського підпілля і повстанських відділів упродовж січня — березня 1947 р. оперативним складом управління МДБ і райвідділів за участю внутрішніх військ МДБ та винищувальних батальйонів було проведено 1456 чекістсько-військових операцій, з яких із позитивним результатом закінчилося лише 606 операцій. У тому числі: в січні — 397 (з позитивним результатом — 155), у лютому — 343 (з позитивним результатом — 163), у березні — 496 (з позитивним результатом — 204), за 12 днів квітня — 218 (з позитивним результатом — 84)”. Крім того, за цей же час було проведено 353 засідки, з яких успішними були лише 113. Відповідно: у січні — 66 і 6, у лютому — 146 і 5, у березні — 121 і 0, за 12 днів квітня — 20 і 2.

Незначним був і результат діяльності спеціальних розвідувально-пошукових груп, які здійснили 1404 “вилазки”, з яких лише 20 мали позитивний результат (у січні — 6, лютому — 6, березні — 5, за 12 днів квітня — 3). А з проведених 56 масових облав позитивними виявилася лише 21 (у січні — 3, лютому — 8, березні — 5, за 12 днів квітня — 5).

У результаті такого тотального наступу в I кварталі 1947 р. ОУН — УПА втратили 302 чол. убитими (в січні — 111, лютому — 75, березні — 85, за 12 днів квітня — 31), 350 чол. потрапило в полон (в січні — 162, лютому — 71, березні — 67, за 12 днів квітня — 50), 160 чол. склали зброю добровільно і з’явилися з повинною (в січні — 41, лютому — 87, березні — 23, за 12 днів квітня — 9), у засідки потрапило 88 чол. (у січні — 37, лютому — 20, березні — 23, за 12 днів квітня — 8) [21].

Таким чином, переважна більшість чекістсько-військових операцій, засад, облав та “вилазок” не принесли очікуваних результатів. А це свідчило про те, що збройне підпілля добре освоїло нову тактику боротьби і мало налагоджену сітку інформаторів не лише серед місцевого населення, а й в органах влади та силових відомствах.

Найменша кількість жертв припадає на лютий 1947 р., коли в області було оголошено надзвичайний стан у зв’язку з виборами до Верховної ради УРСР. Однак активність підпілля до і під час виборів не в кожному районі була однаковою. Наприк-

лад, начальник Лисецького райвійськкомісаріату повідомляв, що “за весь період підготовки до виборів і під час проведення виборів у нашому районі нападів бандитів не було, вибори пройшли в районі спокійно”. А в Снятинському районі, навпаки, “під час виборів діяльність бандгруп активізувалась” [22].

Зазначимо, що зимово-весняна блокада 1946 — 1947 рр. під керівництвом МДБ фактично нічим не відрізнялася від такої ж блокади 1945 — 1946 рр. Під керівництвом НКВС-МВС, як і раніше, перед виборами до Верховної ради СРСР (січень 1946 р.) в усі села області були введені військові гарнізони, проводилися численні військово-чекістські операції та засідки, а наприкінці березня — на початку квітня всі гарнізони за командою “зверху” було виведено з населених пунктів, і, відповідно, зростала кількість “бандпроявів”. Однак, якщо під час зимово-весняної кампанії 1945 — 1946 рр. силовим структурам доводилося воювати з сотнями й куренями УПА, то під час кампанії 1946 — 1947 рр. їм протистояли мобільні, нечисленні загоны, які уникали відкритого бою і вміло маневрували. Як відзначалося в донесеннях з райвійськкомісаріатів та райвідділів МВС — МДБ, ці групи у “своїх диверсійних актах робили ставку на захоплення та вбивство керівників радянської влади, починаючи від голови сільради і закінчуючи керівниками району” [23].

У другому кварталі 1947 р. було зафіксовано 101 “бандпрояв”, під час яких втрати радянської сторони склали 175 чол. убитими і 51 пораненими. Втрати ж збройного підпілля склали 303 чол. убитими, 813 чол. було заарештовано (101 повстанець, 537 членів ОУН, 175 “бандпосібників”) і 28 з’явилися з повинною (12 повстанців, 9 членів ОУН і 7 призовників) [24].

У другій половині 1947 р. вкотре було ухвалено низку нових “заходів” з “остаточної ліквідації” збройного підпілля. Але особливо серед них слід виділити заходи, спрямовані на позбавлення повстанців соціально-матеріальної бази, особливо в населених пунктах, які знаходилися або прилягали до лісових масивів, у зоні так званого “Чорного лісу”.

Зокрема, на початку жовтня було затверджено “План заходів МВС СРСР з переселення спецпереселенців із західних областей УРСР”, яким передбачалося виселити 25 тис. сімей у складі 75 тис. осіб. Але МДБ, яке безпосередньо проводило цю акцію,

збільшило кількість депортованих до 100 тис. сімей. Для проведення операції було створено оперативний штаб у Львові на чолі із заступником міністра МВС УРСР Дятловим. Збірні пункти знаходились у Львові, Чорткові, Дрогобичі, Рівному, Ковелі та Коломиї, а для перевезення виселенців було підготовлено 50 ешелонів. Акція з виселення відбулася 20 — 27 жовтня. До неї було залучено 13592 працівники МВС — МДБ та Внутрішніх військ. Усього було виселено 26333 сімей у складі 77791 особи, з них 18866 чоловіків, 35441 жінка і 22278 дітей. У тому числі з Волинської області було виселено 2722 сімей (9050 осіб), з Рівненської — 3767 сімей (11347 осіб), з Львівської — 5223 сімей (15920 осіб), з Тернопільської — 5001 сім'я (13508 осіб), з Чернівецької — 613 сімей (1627 осіб), з Дрогобицької — 4504 сімей (14456 осіб), з Станіславської — 4512 сімей (11883 особи) [25].

У відповідь на масові виселення ОУН — УПА провело чисельні відплатні диверсійно-терористичні акції, під час яких знову мали місце численні “зради” з боку винищувальних батальйонів.

На початку 1948 р. ситуація навколо винищувальних батальйонів ускладнилася і тим, що, по-перше, вони перебували у підпорядкуванні райвідділів МДБ, які через їх “ненадійність” не сприймалися останніми як бойові одиниці. За словами першого секретаря Станіславського обкому М. Слоня, в області станом на 1 квітня 1948 р. налічувалося 169 винищувальних груп у складі 2126 бійців, однак “це вже були не ті винищувальні групи, що в 1945 — 1947 роках. При наявності внутрішніх військ до них немає відповідної уваги з боку райвідділів МДБ, внаслідок чого змінилося і їх призначення. Із загальної кількості винищувальних груп лише 46 груп використовуються для боротьби з бандитизмом, а решта груп використовуються для охорони промислово-господарських об'єктів, сіл і колгоспів” [26].

По-друге, райвідділи МВС паралельно створювали в селах свої групи охорони громадського порядку (ГОГП) під керівництвом уповноважених дільничних міліціонерів, які залучали до їх складу бійців винищувальних батальйонів, що часто зумовлювало дублювання і призводило до непорозумінь з органами МДБ.

По-третє, на початку 1948 р. у західних областях розпоча-

лася кампанія з проведення “суцільної колективізації”, проти якої жорстко виступали боївки ОУН — УПА, здійснюючи теракти проти активістів колгоспного руху і вчиняючи диверсії та знищуючи колгоспне майно. У зв’язку з цим на регіональній нараді секретарів обкомів та начальників управлінь МВС і МДБ західних областей, що відбулася 23 квітня 1948 р. у Львові, обговорювалося питання колективізації та ліквідації “залишків банд українських буржуазних націоналістів”. Одним із пунктів ухваленої резолюції було звернення до ЦК КП(б)У, щоб повернути винищувальні батальйони у підпорядкування МВС і на їх базі створити групи охорони громадського порядку для захисту колгоспів, МТС, промислових об’єктів та сіл від нападу боївок ОУН — УПА [27].

Відповідно ЦК КП(б)У ухвалив 1 червня 1948 р. постанову “Про покращення масово-політичної роботи, подальший розвиток колгоспного будівництва і ліквідацію залишків банд українсько-німецьких націоналістів у західних областях УРСР”, якою і започаткував створення в селах західних областей ГОПІ, які комплектувалися із числа сільського активу, а також колишніх бійців винищувальних батальйонів, що пройшли спецперевірку на “політичну благонадійність” і діяли під керівництвом уповноважених дільничних міліції.

Таким чином, створені 24 червня 1941 р. як громадсько-воєнізовані формування для боротьби з ворожими диверсантами і парашутистами, винищувальні батальйони на теренах західних областей з кінця 1944 р. і до червня 1948 р. перетворилися у структуру, головне завдання якої полягало у ліквідації “залишків” збройних формувань ОУН — УПА. Фактично радянська влада у західних областях спровокувала громадянську війну, оскільки по різні боки опинилися односельці, одні з яких відстоювали національну ідею — самостійність Україні, а бійці винищувальних батальйонів захищали радянський режим. Наслідком цієї братовбивчої війни були численні жертви з обох сторін, унаслідок чого ставлення до винищувальних батальйонів і сьогодні серед населення західних областей є неоднозначним і потребує подальшого всебічного дослідження, особливо з таких проблем, як їх діяльність на теренах інших західних областей, структурна побудова, матеріально-соціальне забезпечення.

Джерела та література

1. Див. напр.: Панин М. М. Героический путь советской милиции на Украине. — К.: Знание, 1963; Биленко С. В. Из истории советской милиции в годы Великой Отечественной войны. — М.: Политиздат, 1967; П. П. Михайленко, Я. Ю. Кондратьев. Історія міліції України у документах і матеріалах: У 3-х т. — К.: Генеза, 1999. — Т. 2.: 1936 — 1945 та ін.
2. Чайковський А. С. Про організацію та бойову діяльність винищувальних батальйонів в оборонних боях на Україні (червень 1941 — липень 1942 рр.) // Український історичний журнал. — 1982. — № 6; Добров П. В. Истребительные батальоны Украины в годы Великой Отечественной войны (1941 — 1945 гг.). — Донецк, 1985. — 43 с.; Шевченко А. Є. Організаційно-правові аспекти становлення та адміністративної діяльності спеціальних підрозділів НКВС України на транспорті у кінці 20-х — середині 40-х рр. XX ст. — К.: Національна академія наук України, Інститут історії України, 2005. — 472 с. та ін.
3. Білас І. Репресивно-каральна система в Україні. 1917 — 1953: Суспільно-політичний та історико-правовий аналіз: У 2 кн. — К.: Либідь — Військо України, 1994. — Кн. 1. — 432 с.; Кн. 2. — 688 с.; Сергійчук В. Десять буремних літ. Західноукраїнські землі у 1944–1953 рр. Нові документи і матеріали. — Дніпро, 1998. — 942 с.; Андрухів І. О., Француз А. Й. Станіславщина: двадцять буремних літ (1939 — 1959). Суспільно-політичний та історико-правовий аналіз. — Івано-Франківськ; Рівне: Таля, 2001. — 336 с.; та ін.
4. Архів Управління Міністерства внутрішніх справ України в Івано-Франківській області (далі — Архів УМВСУІФО). Накази, директиви, розпорядження УМВС у Станіславській області за 1946 рік. Колекція документів. — Т. 4. — Арк. 8.
5. Там само. — Арк. 32.
6. Там же. Директива МВД УССР от 6 мая 1946 года // Накази, директиви, розпорядження МВС УРСР за 1946 рік. Колекція документів. — Т. 4.
7. Державний архів Івано-Франківської області (далі — ДАІФО). — Ф. Р-584. — Оп. 2. — Спр. 10. — Арк. 5.
8. Там же. Директива МВД УССР от 6 мая 1946 года // Накази, директиви, розпорядження МВС УРСР за 1946 рік. Колекція документів. Том 4. — Арк. 45.
9. ДАІФО. — Ф. Р-584. — Оп. 2. — Спр. 10. — Арк. 5.
10. Архів УМВСУІФО. Директива МВД УССР от 28 мая 1946 года // Накази, директиви, розпорядження МВС УРСР за 1946 рік. Колекція документів. Том 4. — Арк. 92.
11. Центральний державний архів громадських об'єднань України (далі — ЦДАГОУ). — Ф. 1. — Оп. 23. — Спр. 4974. — Арк. 64-65.
12. Сергійчук В. Десять буремних літ. Західноукраїнські землі у

- 1944 — 1953 рр. Нові документи і матеріали. — Дніпро, 1998. — С. 511-512.
13. Архів УМВСУІФО. Накази, директиви, розпорядження УМВС у Станіславській області за 1946 рік. Колекція документів. — Т. 1. — Арк. 110.
14. Там же. — Арк. 89.
15. Сергійчук В. Вказ. праця. — С. 530.
16. ЦДАГОУ. — Ф. 1. — Оп. 23. — Спр. 4974. — Арк. 64-65.
17. Архів УМВСУІФО. Накази, директиви, розпорядження УМВС у Станіславській області за 1948 рік. Колекція документів. — Т. 8. — Арк. 18.
18. Сергійчук В. Вказ. праця. — С. 563-568.
19. ДАІФО. — Ф. Р-584. — Оп. 2. — Спр. 18. — Арк. 6.
20. Там само. — Арк. 9.
21. Там само. — Арк. 9-10.
22. Там само. — Спр. 76. — Арк. 10-12.
23. Там само. — Арк. 102.
24. Там само. — Спр. 18. — Арк. 19.
25. Білас І. Г. Репресивно-каральна система в Україні. 1917 — 1953: Суспільно-політичний та історико-правовий аналіз: У 2 кн. — К.: Либідь — Військо України, 1994. — Кн. 1. — С. 283-284.
26. ЦДАГОУ. — Ф. 1. — Оп. 23. — Спр. 5041. — Арк. 75.
27. Там само. — Спр. 5042. — Арк. 18.

Анотації

Безносюк О. П. Деятельность истребительных батальонов на территории Станиславской области в 1946 — 1948 годах.

В статье на основе малоизвестных архивных документов освещается деятельность специальных военизированных формирований НКВД УССР — истребительных батальонов на Станиславщине в 1946 — 1948 годах, их роль в ликвидации отрядов ОУН — УПА.

Beznosyuk O. P. Activities of the destructive battalions on the territory of the Stanislaw region in 1946 — 1948.

The article is devoted to the activities of the special PCIA USSR militarized formations — the destructive battalions in the Stanislaw region, as well as to the analysis of their role in liquidation of the OUN — UPA detachments in 1946 — 1948 (on the basis of archive documents).